

ΟΜΗΡΕΙΟΝ

ΑΝΩΤΑΤΟΝ ΕΛΛΗΝ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΟΝ ΜΕΤ' ΟΙΚΟΤΡΟΦΕΙΟΥ

ΛΟΓΟΣ

1500

ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ ΕΝ ΤΩ

ΟΜΗΡΕΙΩ

ΤΗ 12 ΜΑΪΟΥ 1896

ΥΠΟ

Κ. Ν. ΨΑΛΤΩΦ

Δικηγόρου.

ΕΝ ΣΜΥΡΝῃ

1896

Οὐδὲ γὰρ οὐκ ἔστιν ἡ ἀρετὴ
οὐδὲ δὲ τὸ εὖ οὐκ ἔστιν ἡ ἀρετὴ
καὶ τὸ εὖ οὐκ ἔστιν ἡ ἀρετὴ

ΛΟΓΟΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Ν. ΨΑΛΤΩΦ

(12 ΜΑΙΟΥ 1896)

Φιλόμουθος ὁμίγυρις.

Ἵπείκων τῇ εὐμενεῖ παρακελεύσει τῶν ἀξιοτίμων ἐν τῇ διοικήσει τῶν τῆς Σχολῆς ταύτης πραγμάτων συναδέλφων μου παρίσταμαι ὅπως, ὡς ἔθος, ἐκφωνήσω τὸν μετὰ τὰς ἐξετάσεις λόγον. Καὶ βαθέως μὲν συναισθάνομαι τὸ χυλεπὸν τοῦ ἔργου, κατ' ἀκολουθίαν δὲ τὴν ἐμὴν πρὸς τοῦτο αὐδυναμίαν, μάλιστα δὲ ὅταν ἀναλογίζωμαι ὅτι ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης πολλοὶ ἄλλοι πολλῶ ἀνώτεροι ἐμοῦ καὶ λόγῳ γνώσεων καὶ λόγῳ πείρας ὠμίγησαν ἐν τοῖς πρόσθεν χρόνοις.

Ἄλλ' ὅμως ἐπειδὴ ἐν τῇ τῶν καλῶν μνήσει καὶ πρῆξι καθῆκον ἐπιβέβληται τοῖς νεωτέροις ν' ἀναπληρώσι τοὺς πρεσβυτέρους, ὅταν τοιαύτη ἀνάγκη παρυστή, ἐγὼ μὲν τῇ ἀρχῇ ταύτῃ ἐπόμενος ἐνόμισα καθῆκον, καίπερ ὕστερων ἐν πολλοῖς, νὰ ὑπακούσω τῇ ἐντολῇ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβου-

λίον και εἶπω ἐξ ὀνόματος αὐτοῦ τὸν προσήκοντα τῇ ἡμέρᾳ λόγον, ὑμεῖς δὲ, ὡ σεβαστοὶ και ἔντρομοὶ ἀκροαταί, γένοισθέ μοι ἐπιεικεῖς κριταί τῶν βιβησομένων.

II

Κοινῶς παραδεδεγμένον τυγχάνει παρ' ἀπάντων τῶν πολιτισμένων ἐθνῶν ὅτι πρὸς ὑπαρξιν και ἀνύψωσιν τοῦ ἀληθοῦς οἰκογενειακοῦ βίου, πρὸς μόρφωσιν και διαπαιδαγῶγισιν χρηστῶν και ἐναρέτων πολιτῶν, πρὸς προκοπὴν και εὐδαιμονίαν πάσις κοινωνίας και τέλος πρὸς ἐκπλήρωσιν και ἐκτελείωσιν τοῦ ὑψίστου σκοποῦ πάσις εὐνομούμενης και σοφῆς πολιτείας πρωτίστη μέρημα ὑπαγορεύεται και ἐπιβάλλεται ἡ τῆς γυναικὸς ἀνάπτυξις μόρφωσις και ἐκπαίδευσις. "Σοφαὶ γυναῖκες, ἀναγινώσκομεν „ἐν ταῖς παροιμίαις Σολομῶντος, ψκοδόμησαν οἴκους, ἡ δὲ „ἄφρων κατέσκαψε ταῖς χερσὶν αὐτῆς,„

Και εἶναι ἄραγε ἀνάγκη ν' ἀνυδρήσωμεν τὰ τε παλαιὰ και τοῦδε τοῦ αἰῶνος τὰ βιβλία, ἵνα μάθωμεν τῆς γυναικειῆς παιδεύσεως τὴν ἀνάγκην ἐκ τῆς παραθέσεως τῶν γνωμῶν, ἃς οἱ κατὰ καιροὺς σοφοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπερήναντο ; Τὸ τριῶτον ὅλως ἄσκοπον και ἀπρόσφορον ἐν τῇ παρούσῃ περιστάσει θεωροῦντες περιοριζόμεθα ἐν τοῖς ἑξῆς :

Ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς Γενέσεως ὁ θεὸς π. ἀνὴρ Μωϋσῆς ἐπιφέρει τὴν δε τοῦ Θεοῦ τὴν ἀπόμανσιν "οὐ καλὸν εἶναι τὸν ἀνθρωπον μόνον ποιήσωμεν αὐτῷ σύντροφον,„ και ἄμ' ἔπος ἄμ' ἔργον φέρει εἰς φῶς ἡ θεία παντοδυναμία τέλειον εἰς τὸ εἶδος του πλάσμα, τὴν γυναῖκα, δι' ἣν "ἐγκαταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα και τὴν μητέρα αὐτοῦ, ἼΙ γυνὴ λοιπὸν ὡς καλόν, κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς Γραφῆς, και θεῖον

δημιούργημα, ἡ γυνή, ἡτις ἐπλάσθη σύντροπος τῷ ἀνδρὶ, και αὐτὴ κατ' εἰκόνα Θεοῦ και ὁμοίωσιν και διὰ τὸν σκοπὸν πρὸς ὃν ἐπλάσθη ἀναγκαίως ἀπαιτεῖται ἐν ἰσότητι, ἐν δικαιοσύνῃ και ἐν τῷ πρέποντι νὰ ἐκπαιδευθῆται. Μόνῃ ἡ τοῦ ἄρρενος διανοητικὴ ἀνάπτυξις και καθόλου ἐκπαιδευσις ἀρκεῖ ἄραγε ὅπως ἄφζηται, συμπληρωθῆ και τελειωθῆ τὸ ἔργον τῆς χριστιανικῆς και ἐκπολιτιστικῆς ἀνατροφῆς τοῦ ἀνθρώπου, ἄνευ τῆς ἐκ παραλλήλου και ἀναπορεύκτου παιδεύσεως και διαπλάσεως τοῦ θήλεος ; Μήπως αὐτὸ τὸ συμφέρον τοῦ οἴκου δὲν ἀπαιτεῖ τὴν ἐπ' ἂ δεῖ ἐκπαιδευσιν τῆς γυναικὸς ; Μήπως, πρακτικώτερον λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ οἶκος εἶναι συνεταρισμὸς ἀνδρὸς και γυναικὸς, δὲν εἶναι ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ ἔλθῃ ἐκάτερος τῶν συνεταίρων φέρων τὰ προσήκοντα ἰθικά ἐρόδια πρὸς τὴν προαγωγὴν τοῦ οἴκου, πλείονα δὲ ἡ γυνὴ ἢ ὁ ἀνὴρ ; διότι κατὰ πόσων δυσχερειῶν και ἐναντιωτήτων, κατὰ πόσων προβλεπομένων και ἀπροόπτων περιστάσεων, κατὰ πόσων συμφορῶν και ἀθλιότητων δὲν ἔχει νὰ παλαίσῃ ἡ γυνὴ ἐν τῷ βίῳ ὡς μήτηρ και διὴ αὐτὴ ἡ μεμορφωμένη και ἐνάρετος, ἡ ἀληθὴς σύζυγος, ἡ μὴ κλειομένη εἰκὴ και ὡς ἔτυχεν ἐν τῷ γυναικωνίῳ, οὐδὲ ἡ ἐκ διαμέτρου ἀντίθετος ταύτης, ἡ θυρωλοῦσα !

Αἱ φύσεις τῶν ἀνθρώπων κατὰ πολὺ διαφέρουσιν ἀλλήλων, ὡς εὐκόλως δύναται νὰ παρατηρηθῆ τοῦτο ἐκ τῶν παιδιῶν. Καὶ ὄντως ἐνῶ ἄρ' ἐνὸς βλέπομεν παιδρὰ, χαροπὰ και γελόντα παιδιά, ἄρ' ἐτέρου σκυθρωπά, ὀργίλα, κλαίοντα και διὰ τὴν ἐλαχίστην ἀρρομίην, ἄλλα δὲ κλίνοντα εἰς βίαν, εἰς ἀρπαγὴν, εἰς ἐπίθεσιν και εἰς πᾶσαν ἐναντιότητα και ἄλλα πάλιν εἰς προύτητα, ἀνεξικακίαν και αἰδημοσύνην, και ἄλλα τέλος εἰς εὐπείθειαν, ἐπιμέλειαν και προθυμίαν και ἄλλα πάλιν εἰς ἀπειθειαν, ἀμέλειαν και βυθυμίαν.

Τῶν καλῶν ἢ κακῶν τούτων φύσεων ἢ ψυχολογοῦσα μήτηρ, ἢ καθοδηγούμενη ὑπὸ τοῦ μητρικοῦ φίλτρου, ἢ ὑπὸ τῆς θείας προνοίας ταχθεῖσα πρώτη ἐπόπτρις, παιδαγωγὸς καὶ διδάσκαλος κέκληται τὰς μὲν πρώτας νὰ περιποιηθῇ ἐν-βαρύνῃ καὶ προαγάγῃ πρὸς τὸ ἀγαθὸν καὶ πρὸς τὸ τέλει-ον ἀγαθόν, τὰς δὲ δευτέρας νὰ περιστεῖλῃ, χαλιναγωγῆσῃ καὶ βαθμιαίως ἐκτρέψῃ ἀπὸ τὸ ἀπειλοῦν ν' αὐξήσῃ κακὸν καὶ ἀπὸ τὴν ἐπικειμένην καταστροφὴν. Τοῦτο δὲ πῶς θὰ πράξῃ, ὅταν καὶ αὐτὴ οὐδαμῶς ἐπαιδαγωγῆθῃ ἐν καιρῷ τῷ δεόντι, ἀλλὰ μόνον ὑπὸ τῶν φυσικῶν αὐτῆς κλίσεων ἐλαύ-νηται ;

Ἄλλ' ἐκτὸς τῶν προφηθέντων, πόσα ἄλλα μυστήρια δὲν περικλείει ἐν ἑαυτῷ ὁ οἶκος, πρὸς ὃν μόνῃ ἢ σωτηροσύνῃ δύναται νὰ ἀντίσχωι ; Κατὰ πόσων διανοητικῶν στρεβλώ-σεων, προλήψεων καὶ δεισιδαιμονιῶν ἔχει ν' ἀντεπεξέλθῃ τὸ τὴν ἐσωτερικὴν διεύθυνσιν τοῦ οἴκου ἐμπειστευμένον συζυγικὸν μέλος ; Κατὰ πόσων τέλους ἀντιξῶων καὶ θλιβε-ρῶν τοῦ βίου περιστάσεων κέκληται ν' ἀνδραγαθήσῃ ἢ μή-τηρ, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ θετικοῦ Νόμου ἐνδεδειγμένη ν' ἀναπληρώσῃ, ὡς ἐπίτροπος, θανόντα σύζυγον, νὰ περι-βάλλῃ σφιγκτώτερον καὶ στενώτερον ὑπὸ τὰς ἀσθενεῖς αὐ-τῆς πτέρυγας τὰ ἐγκαταλειφθέντα ὄργανά της ἀποκαθιστα-μένη οὕτως πατὴρ καὶ μήτηρ ;

Ἠλὲν τί πρῶτον τί δ' ὕστατον νὰ διαλάβω ἐνταῦθα συγ-κέκρμμένως περὶ τῶν μεγίστων καὶ ὑψίστων καθηκόντων τῆς γυνακός, ἣτις ἔναντι τῶν προσφιλῶν αὐτῆς τέκνων, ἔναντι πολυφιλήτου συζύγου, καὶ ἐνάπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώ-πων ὀφείλει νὰ καταστῇ ἐν παντὶ ἀγαθώτατον καὶ τιμιώτα-τον παράδειγμα; Νῦν ἐρωτῶμεν, πόθεν θ' ἀρυσθῇ ἢ γυνὴ τὰς ἰβικὰς δυνάμεις πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν τοσοῦτων καὶ τηλικούτων ὑποχρεώσεων καὶ καθηκόντων; πόθεν ἄλλοθεν

ἢ ἐκ τῆς προσηκούσης ἐκπαιδεύσεως ἐν τῷ προσήκοντι και-ρῷ καὶ τῷ ἀρμοδίῳ τόπῳ ; Κατ' ἀμρότερα λοιπὸν καὶ κατὰ τὸ θεῖον ἢ φιλοσοφικὸν καὶ κατὰ τὸ ἀνθρώπινον ἢ τὸ θε-τικὸν δίκαιον, εἶνε ἐπιβεβλημένη ἀνάγκη καὶ ὑποχρέωσις εἰς τε τὰς κοινωνίας κοινῇ καὶ τοὺς γονεῖς ἰδίᾳ, νὰ μὴ ἀρ-φίηται ἢ κόρη ἀνερμάτιστος, ἄνευ πυξίδος καὶ πηδαλίου εἰς τὸ πέλαγος τοῦ βίου, ἄνευ γραμμάτων, ἄνευ διδασκα-λίας καὶ παιδεύσεως, καθόσον ἐνωρὶς ἢ ἀργά θέλει ἀπο-κάμῃ, μὴ δυναμένη νὰ βαστάσῃ τὸ βαρύτερον φορτίον, ὅπερ βεῖοι καὶ ἀνθρώπινοι καὶ κοινωνικοὶ νόμοι ἐνεπιστεύθησαν αὐτῇ ! Τὸ φορτίον θέλει ῥιφθῇ κατὰ γῆς καὶ θέλει κατα-συντριβῇ !

Κατὰ ταῦτα οἱ ἀμελοῦντες τῆς τῶν ἑαυτῶν κορμασίων μορφώσεως, εἴτε ὡς ἄτομα κατ' ἰδίαν, εἴτε ὡς μέλη τῆς κοινωνίας καθίστανται ἐνοχοὶ καὶ ὑπαίτιοι ἀπέναντι τοῦ θεῖου δικαστηρίου, ἀρ' ἑτέρου δὲ ἀγασταὶ καὶ μακαρισταὶ εἶνε αἱ κοινωνίαι ἐκεῖναι, αἵτινες ἐμερίμησαν περὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν φιλτάτων αὐτῶν καὶ ἰδιαίτατα περὶ τῶν θηλέων !

Πόσον δὲ εὐτυχὴς καὶ ὀλβία εἶνε ἡ κόρη ἐκεῖνη καὶ μά-λιστα ἐν τῇ σημερινῇ ἐποχῇ ἢ δυνηθεῖσα νὰ περαιώσῃ τὰς σπουδὰς αὐτῆς καὶ ἐξέλθῃ ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐξ ἑνὸς τῶν με-γάλων, ἀλλὰ καὶ τόσον φεῦ ! ὀλίγων καὶ ἐν δακτύλοις ἀριθ-μουμένων ἐκπαιδευτηρίων τῆς θηλείας νεότητος τοῦ ἡμε-τέρου Γένους !

III

Ἀπὸ τῆς κατανοήσεως τοῦ ἐλείγοντος τῆς προσήκουσας γυναικείας ἐκπαιδεύσεως ἐν ἀρμοδίῳ ἐκπαιδευτηρίῳ πρὸς τὰς ἐπιθυμίας τῆς παρ' ἡμῖν κοινωνίας ἰδρυθέν τὸ «ΟΜΗΡΕΙΟΝ» παρέχεται τὴν κατὰ τοὺς νεωτάτους παιδαγωγικοὺς νόμους ἐγκύκλιον παιδευσιν ταῖς φοιτήσασαι ἐν αὐτῷ κόραις.

Ἐν τῷ Ἐκπαιδευτηρίῳ τούτῳ ἡ ἑλληνὶς κόρη διδάσκειται τὴν πάτριον ἡμῶν θρησκείαν, ἣτις εὐεργετικῶς καὶ ἀποτελεσματικῶς διαχέει τὰς φεινὰς αὐτῆς ἀκτίνας ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων καρδιῶν, τὴν θρησκείαν ἐκείνην, ἣτις νοθεύει, προτρέπει καὶ παραγγέλλει τὴν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον ἀγίτην καὶ τὸ «ὁ σὺ μισεῖς ἐτέρῳ μὴ ποιήσῃς.» τὴν θρησκείαν, ἣτις καθοδηγεῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν μακαρίαν βιοτήν, εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν.

Ἡ ἐν αὐτῷ ἐκπαιδευομένη κόρη διδάσκειται τὰ ἑλληνικὰ γράμματα, τὴν πάτριον ἡμῶν γλῶσσαν, διὰ τῶν μεγάλων καὶ ἐνδόξων συγγραμμάτων καὶ ποιητῶν κατωρθούσα τὴν τρυφερὰν αὐτῆς καρδίαν ἐκ τῶν εὐγενεστάτων, λεπτοτάτων καὶ ὑψηλοτάτων αἰσθημάτων. Καὶ ἀληθῶς, — μικρὸν δὲ ἐπιτρέψατέ μοι νὰ διατρέψω ἐνταῦθα — διὰ τῆς διδασκαλίας τῆς Ἀντιγόνης τοῦ Σοφοκλέους, τῆς Ἀττικῆς μελίσσης, ἐκ τῶν ἄλλων ὕμνων καὶ φιλοσοφικῶν ἀρχῶν ἐναποταμιεύει τὸ ὑπερφρον σέβας πρὸς τοὺς θεῖους νόμους· ἐν ἄλλαις λέξεσι διὰ τῆς ἐντριψέσεως ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῆς Ἀντιγόνης, ψυχίου τινός τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν διδαγμάτων, κραταιοῦται ἐν τῇ εὐσεβείᾳ μανθάνουσα, ὅτι ἡ ἡρώϊς τῆς τραγωδίας ἐκείνης ἐπεχείρησε πάσῃ δυνάμει καὶ κυτάρησεν, ὅπως μὴ ἀρῆ, παρὰ τὰ πρόσματα κηρύγματα τοῦ Κρέοντος, βασιλέως καὶ θεοῦ τῆς, ἄταφον τὸν ἀδελφόν τῆς καὶ ἐπὶ

θυσίᾳ τῆς ζωῆς τῆς. Ὑπεραπολογουμένη δὲ ὑπερηράνωσ ἐνώπιον τοῦ Ἄνακτος διὰ τὴν συνεπαγομένην τὸν θάνατον πραξίν τῆς καὶ ὑπὲρ τῶν ἀγράπτων τῶν θεῶν γομίμων συναγοροῦσα ἐπιλέγει :

Οὐ γάρ τι νῦν γε κάχθες, ἀλλ' αἰείποτε
Ζῆ ταῦτα, κούδεις οἶδεν ἔξ ὄτου ἴφανε
τούτων ἐγὼ οὐκ ἐμελλον, ἀνδρὸς οὐδενὸς
φρόνημα δείσασ, ἐν θεοῖσι τὴν δίκην
δώσειν· θανουμένη γὰρ ἔξηδη, τί δ' οὐ ;
κεῖ μὴ σὺ προῦκήρυξας, εἰ δε τοῦ χρόνου
πρόσθεν θανοῦμαι κέρδος, αὐτ' ἐγὼ λέγω.

(Σοφ. Ἀντιγ. 456).

Διδάσκειται διὰ τῶν ἀθανάτων Ὀμηρικῶν ἐπῶν ἡ κόρη ἐκ τοῦ ἀπλοϊκοῦ καὶ εὐγενοῦς χαρακτήρος τῆς Ναυσικάας, θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῶν Φαίακων, οὐ μόνον τὴν μετριοφροσύνην καὶ φιλοπονίαν περὶ τὰ οἰκιακά, παρατηροῦσα ὅτι ἡ εἰρημένη βασιλόπαις κατέρχεται ἐκ τῶν ἀνακτόρων εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ, ὅπως μετὰ τῶν ἀμφιπόλων πλύνῃ τὰ τῆς οἰκογενείας ἐνδύματα, ἀλλὰ συγχρόνως πρὸς τε ἄλλοις καὶ αἰσθήματα τὰ μάλιστα ἐπαινετῆς φιλάνθρωπίας, βλέπουσα τὴν Ναυσικαν ἐπὶ τῇ ἐξ ἀπροόπτου ἐμφανίσει τοῦ ἐκεῖσε ναυαγήσαντος Ὀδυσσεῶς συμβουλευούσαν τὰς ὑπηρετίας νὰ μὴ καταληφθῶσιν ὑπὸ φόβου ἀλλὰ παραμείνωσι καὶ δάσωσι τροφήν τῷ πεινῶντι :

Ἄλλὰ δοτ', ἀμφίπολοι Ξείνῳ βρῶσιν τε πόσιν τε.,

(Ὀμ. Ὀδ. Ζ. 245).

Εἶτα δὲ μετὰ τὴν γεῦσιν καὶ πόσιν παροτρύνουσιν τὸν Ὀδυσσεῶν ν' ἀκολουθήσῃ αὐτὴν κατόπιν τοῦ ὀχήματος, βαδίζων μετὰ τῶν θεραπειδῶν, διὰ νὰ ὀδηγήσῃ αὐτὸν ἀρμοδίως εἰς τ' ἀνάκτορα τοῦ πατρὸς τῆς :

Ὁρσεο δὴ νῦν, ξεῖνε, πόλιν δ' ἴμεν, ὄφρα σὲ πέμψω
πατρός ἐμοῦ πρὸς δῶμα δαΐφρονος ἔνθα σὲ φημι
πάντων Φαιήκων εἰδήσεμεν ὅσοι ἄριστοι.

(Ὁμ. Ὀδ. Ζ. 255).

Ἐπὶ πασι δὲ συμβουλευσασαν αὐτὸν τίνι τρόπῳ νὰ προσ-
πέσῃ εἰς τοὺς πόδας τῆς Βασιλίσσης μητρός τῆς Ἀρήτης καὶ
ἐπικαλεσθῆ τὸ ἔλεος, τῆς ὅπως ἐπανακάμψῃ σωὺς εἰς τὴν
πατρίδα του.

Ἄλλ' ἐπίσης διδακτικὰ πορίσματα ἀντλεῖ ἢ ἐν τῷ Ἐκ-
παιδευτηρίῳ τοῦτῳ ἐκπαιδευομένη κόρη ἐκ τοῦ λαμπρῶς
καὶ δικαίως ἐξυμνουμένου ἐν τῇ Ὀδυσσεΐα χαρακτήρος τῆς
Πηνελόπης, τοῦ τύπου πιστῆς καὶ ἐναρέτου συζύγου, ἣτις
κατὰ τὴν μακροχρόνιον ἀπουσίαν τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἠναγκά-
σθη διὰ σοφοῦ μηχανήματος νὰ κρατήσῃ μετεώρους τοὺς
πολλοὺς αἰτοῦντας αὐτὴν εἰς γάμον μνηστήρας διακηρύξασα
πρὸς αὐτοὺς ὡς ἀκολουθῶς:

“Κοῦροι, ἐμοὶ μνηστήρες ἐπεὶ θάνε διὸς Ὀδυσσεύς,
„μῖμνετ' ἐπειτόμενοι τὸν ἐμὸν γάμον, εἴσοκε φᾶρος
„ἐκτελέσω — μή μοι μεταμῶνια νήματ' ὀληται, —
„Λαέρτη ἠρωῖ ταφήϊον, εἰς ὅτε κεν μιν
„μοῖρ' ὀλοή καθέλησι τανηλεγέος θανάτοιο..”

(Ὁμ. Ὀδ. Τ. 141).

Καὶ οὕτω λαβοῦσα καιρὸν, τὸ ὑπόδειγμα τοῦτο τῆς ὑπομο-
νῆς, τῆς καρτερίας καὶ τῆς συζυγικῆς ἀφοσιώσεως τὴν μὲν
ἡμέραν ὕραινε τὸ πανίον, τὴν δὲ νύκτα διέλυεν, ἕως ὅτου
ἐπανέκαμψεν μετὰ εἰκοσαετίαν ὁ Ὀδυσσεύς.

“Ἐνθα καὶ ἡματιή μὲν ὑφαίνεσκον μέγαν ἰστόν,
“νύκτας δ' ἀλύεσκον, ἐπεὶ δαΐδας παραθείμην..”

(Ὁμ. Ὀδυσ. Τ. 149).

Ἄξιον ἰδιαίτερας ἐπίσης μνεΐας γυναικεῖον πρόσωπον

ἐξυμνεῖται ἐν τῇ Ἰλιάδι καὶ ὡς ἰδανικὸν γυναικειᾶς ἀρετῆς
καὶ τύπος ἀληθινῆς καὶ ἀρωσιωμένης συζύγου καὶ μητρός
ἢ Ἀνδρομάχῃ, ἢ τοῦ βασιλέως Ἡετίωνος θυγατρὶ, ἢ σύζυ-
γος τοῦ Ἐκτορος, ἣτις ἀπελπις, ἀροῦ εἶδε φονευθέντας ὑπὸ
τοῦ Ἀχιλλέως τοὺς ἐπτὰ ἀδελφούς τῆς καὶ τὸν πατέρα τῆς
πρὸς τὸν ἀπερχόμενον εἰς τὴν μάχην σύζυγον ἀπευθύνει
μετὰ συντριβῆς καὶ διαχύσεως τοὺς κατατέρῳ περιπαθεῖς
καὶ κατανυκτικούς λόγους, φοβουμένη τὴν ἀπώλειαν τοῦ
τόσον λατρευτοῦ συζύγου τῆς καὶ προτάττουσα πρὸ αὐτοῦ
κρατοῦσα ἐν ταῖς χερσὶν τὸν Ἀστυάνακτα, τὸν υἱὸν τῆς.

“Δαιμόνιε, φθίσει σε τὸ σὸν μένος οὐδ' ἐλεαίρεις
„παῖδα τε νηπίαχον καὶ ἐμ' ἄμμορον, ἢ ταχα χήρη
„σεῦ ἔσομαι τάχα γάρ σε κατακτανέουσιν Ἀχαιοὶ
„πάντες ἐφορμηθέντες ἐμοί δε κε κέρδιον εἴη
„σεῦ ἀφαμαρτούση χθόνα δύμεναι οὐ γὰρ ἐτ' ἄλλη
„ἔσται θαλπωρῆ, ἐπεὶ ἂν συγε πότμον ἐπίσπης
„ἀλλ' ἄχεα...”

(Ὁμ. Ἰλ. Ζ. 406.)

Καὶ κατατέρῳ :

“Ἐκτορ ἄτάρ σύ μοι ἔσοι πατήρ καὶ πότνια μήτηρ
„ἠδὲ κασίγνητος, σύ δὲ μοὶ θαλερὸς παρακοίτης,
„ἀλλ' ἄγε νῦν ἐλέαιρε καὶ αὐτοῦ μίμν' ἐπὶ πύργῳ
„μὴ παῖδ' ὄρφανικὸν θήγης χήρην τε γυναῖκα..”

(Ὁμ. Ἰ. Ξ. 429.)

Ἄλλὰ μήπως ἐκ τοῦ οικονομικοῦ τοῦ Ξενοφῶντος δὲν
διδάσκεται νὰ διευθύνῃ καλῶς τὸν ἑαυτῆς οἶκον; Ἐκ τῆς
Ἀπολογίας καὶ τοῦ Κρίτωνος τοῦ Πλάτωνος δὲν διδάσκε-
ται τὸ πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὴν Πατρίδα καθῆκον; Ἐκ τοῦ
Φαίδωνος τοῦ αὐτοῦ θείου φιλοσόφου δὲν διδάσκεται τὴν τῆς
ψυχῆς ἀθανασίαν; Ἐκ τῶν λόγων τοῦ Δημοσθένους δὲν δι-
δάσκεται τὴν φιλοπατριάν; Ἴνα δὲ ἐν κεφαλαίῳ εἶπω, ἐκ

τῆς παραινέσεως τοῦ Μεγάλου Βασιλείου δὲν προτρέπεται εἰς τὴν μελέτην τῶν ἀρχαίων Ἑλληνίων συγγραμμάτων, ὡς προπαρασκευαστικῶν εἰς τὴν κατανόησιν τῶν διδαγμάτων τοῦ Εὐαγγελίου ;

Ἐκ τῶν τοιούτων καὶ παραπλησίων διδαγμάτων ἀναπτύσσονται τὰ εὐγενέστατα τῶν αἰσθημάτων καὶ καθηκόντων καὶ οὕτω, ἐνφ' ὀρθῶς κατὰ τὰς χριστιανικὰς ἡμῶν ἀρχὰς ἡ οἰκογένεια ἰδρύεται ἐν τῷ προστάγματι τοῦ Θεοῦ, συγχρόνως ὑποβαστάζεται αὐτῇ ὑπὸ τῆς διαπλάσεως καὶ ἐξευγενίσεως τῶν χαρακτήρων διὰ τῆς ἀληθοῦς παιδείας.

Ἐκτὸς δὲ τῶν, ὡς εἴρηται, θεμελιωδῶν μαθημάτων, ὀργανιστικῶν καὶ ἐλληνικῶν περὶ ὧν πλεῖστον ἐνδιετρίψαμεν ἕνεκα τῆς ἰδιαίτης καταβαλλομένης μερίμνης πρὸς ἐκμάθησιν αὐτῶν ἐν τῷ Ἐκπαιδευτηρίῳ τούτῳ, ἡ τοῦ Ὀμηρείου μαθήτρια διδάσκεται εἰς τε τοῦ Σχολείου καὶ τοῦ Γυμνασίου τὰς τάξεις τὰ μαθηματικά, τὴν ἱστορίαν, τὴν γεωγραφίαν, τὰ φυσιογνωστικά καὶ φιλοσοφικὰ μαθήματα, τὴν παιδαγωγίαν, τὴν οἰκιακὴν οἰκονομίαν παρὰ εἰδικῶν διδασκαλιστῶν καὶ καθηγητῶν, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ συμπληρωματικὰ μαθήματα, οἷον ἰχθυογραφίαν, καλλιγραφίαν, ῥαπτικὴν, χειροτεχνήματα, ἀδικήν· οὕτω δὲ ἡ ἐκπαίδευσις αὐτῆς καθίσταται πλήρης καὶ ἀρτία. Τηρεῖται δ' ἀπαρεγκλίτως ἡ ἐκτέλεσις τοῦ προγράμματος· τοῦτο μὲν ἐκ προθυμίας πρὸς ἐντελεστάτην ἑαυτῶν μόρφωσιν τῶν ἐν αὐτῷ φοιτησῶν μαθητριῶν, τοῦτο δὲ καὶ ἐξ ὑποχρεώσεως, ἦν τὸ «Ὀμηρείον» ἀνέλαβεν ἀπέναντι τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως Ὑπουργείου τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν ἀναγνώρισιν αὐτοῦ ὡς ἰσοβαθμίου τῷ Ἀρσακείῳ, ὡς κατωτέρω βηθήσεται.

Σπουδαίως ὅμως καὶ κατ' ἀνάγκην καὶ διὰ λόγους εὐνοήτους ἐστράφη ἀνεκάθεν ἡ προσοχὴ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβου-

λίου εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῶν ξένων γλωσσῶν, καλοῦντας ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ «Ὀμηρείου» πτυχιούχους διωσκούσας καὶ διδάσκοντας, ἀνέκοντας εἰς τὰ ἔθνη, ὧν τὴν γλῶσσαν διδάσκουσιν, ἤτοι γάλλον μὲν διὰ τὴν γαλλικὴν, ἀγγλον δὲ διὰ τὴν ἀγγλικὴν. Τὰ εὐχάριστα ἀποτελέσματα τοῦ τοιούτου μέτρου πλειστάκις ἐξετίμησαν οἱ ἡμέτεροι συμπολίται, καθόσον αἱ τοῦ «Ὀμηρείου» ἀπόφοιτοι πάντε εὐχερῶς καὶ καλλιπῶς ὀμιλοῦσι καὶ γράρουσι τὰς ξένας ταύτας γλώσσας, δυνάμενοι ἀδιστακτῶς νὰ παραβληθῶσι καὶ συγκριθῶσι πρὸς πᾶσαν ἄλλην ξένων σχολῶν μαθήτριαν. Διὰ τὴν πανθομολογουμένην δὲ ταύτην πρόοδον καὶ ἐπίδοσιν περὶ τὰς ξένας γλώσσας τῶν μαθητριῶν τοῦ «Ὀμηρείου» πλειστάκις ἤκουσε τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον καὶ ἀνέγνωσε συμπαθεῖς ἐκτιμίσεως ἐκφράσεις παρὰ ξένων σωματείων καὶ ἰδιωτῶν εἰδικῶς περὶ τοῦτο ἀσχολουμένων.

Ἐπίσης ἐν τῷ «Ὀμηρείῳ» διδάσκεται ἡ κόρη παρὰ εἰδικῆς διπλωματούχου κληθείσης ἐκ Βιέννης καὶ ἄλλων τὴν Μουσικὴν, ἣτις ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, ὡς μορφωτικὴ τῆς καρδίας, ἦτο ἀναπόφευκτον παιδεύμα πρὸς καλὴν καὶ τελείαν ἀνατροφὴν οὐ μόνον τῶν ἀνδρῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν γυναικῶν, ὡς βλέπομεν ἐν τῇ Ὀδυσσεΐᾳ τοῦ Ὀμήρου :

«Τῆσι δὲ Ναυσικάα Λευκώλενος ἤρχετο μολπῆς.»

Ἄλλ' ἐκεῖνο, ὕπερ ἐκίνησε πλειστάκις τὴν προσοχὴν τῶν γονέων καὶ περὶ οὗ ἐπαινετῶς ἐγένετο λόγος, ἰδίᾳ παρὰ τῶν ἐξωθεν ἐρχομένων, εἶνε ἢ ἐν σμικρῷ ἀποκτωμένῳ καλῇ συμπεριτροῇ, φιλαλήθεια καὶ εἰλικρίνεια τῶν εἰσαγομένων χάρις τῇ τε ἀγρύπνῳ προσπαθείᾳ καὶ ἐπιβλέψει τῆς Διευθύνσεως, ἰδίᾳ κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς εἰσόδου τῆς μαθητρίας, καὶ τῷ ἐδάρει εἰς ὃ εὐρίσκεται, συνεπεῖα προη-

γυμνῆς καλλιεργείας πρὸς τοῦτο τῶν προϋπαρχουσῶν μαθητῶν.

Εἶπομεν ἀνωτέρω ὅτι αἱ μαθήτρια ἀσχολοῦνται εἰς τὴν οἰκιακὴν οἰκονομίαν, εἰς τὴν ραπτικὴν καὶ λοιπὰ διδάγματα ἀπορῶντα τὴν ἐν τῷ οἴκῳ ἄμεσον κανονικὴν λειτουργίαν καὶ τάξιν αὐτοῦ. Εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο ἐπανερχόμεθα καὶ ἐριστώμεν τὴν προσοχὴν ἡμῶν.

Ἡ γυνὴ κατὰ τὰς χριστιανικὰς ἀρχὰς μέρος ἀναπόσπαστον τοῦ ἀνδρὸς οὔσα καὶ δι' αὐτῶν ἀνυψωθείσα κατέλαβε τὴν προσήκουσαν ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ καὶ τῇ κοινωνίᾳ θέσιν, διὰ δὲ τοῦ μεγαλοφωνοτάτου κήρυκος τοῦ χριστιανισμοῦ, τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καὶ διεκηρύχθη ἡ τελεία ἐξίσωσις αὐτῆς πρὸς τὸν ἄνδρα "οὐκ ἔστιν Ἰουδαῖος, οὐδὲ ἕλλην, οὐκ ἔστι δούλος οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἔστι ἄρσεν καὶ θῆλυ· ἅπαντες γὰρ εἰς ἑσμὲν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.", Ἀτυχῶς ὅμως ἄκαρπὸν τινες σοφίαν ἐπιζητοῦντες καὶ τὸ πᾶσαν μὴ ἀποβλέποντες εἰς τὴν γυναικίαν φύσιν, εἰς τὸν προορισμὸν καὶ τὴν ἀποστολὴν αὐτῆς, παρεγνώρισαν τὸ πνεῦμα τῆς τε ἀνωτέρω χριστιανικῆς ἀρχῆς καὶ τὰς καθόλου περὶ γυναικὸς φιλοσοφικὰς τῶν τε ἀρχαίων καὶ νεωτέρων ὑγιεῖς ἀρχὰς, σκερθέντες περὶ ἰσοπολιτείας μεταξὺ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν καὶ περὶ ἄλλων ὀνειροπολημάτων, ἅτινα προφανέστατα προσκρούουσι πρὸς αὐτὴν τὴν φυσιολογικὴν κατάστασιν τῆς γυναικὸς, πρὸς αὐτὴν τὴν κοινωνικὴν εὐταξίαν, πρὸς αὐτὴν τέλος τὴν εὐημερίαν τοῦ οἴκου, ἀπορρατιζομένου τοῦ οὐσιώδους καὶ κατ' ἐξοχὴν παράγοντος αὐτοῦ. Αἱ εἰρημένα καταστρεπτικαὶ δοξασίαι ἀντίκεινται πρὸς τοῦτοις καὶ πρὸς αὐτὰς τὰς ἐπιστημονικὰς τῆς Πλουτολογίας ἀρχὰς, αἵτινες ἀναπτυχθεῖσαι οὐσιωδῶς σήμερον διέπουσι τὰ ἐγκόσμια. Ὁ ἀείμνηστος καὶ σοφὸς καθηγητὴς ἡμῶν Ἰαάννης Σοῦτσος ἐν τῷ περιπτουδάστει αὐτοῦ συγ-

γράμματι τῆς Πλουτολογίας ἐστραγηδῶν τὴν οἰκτρὰν κοινωνικὴν κατὰστασιν τῶν ἐργατικῶν γυναικῶν ἐν Εὐρώπῃ, ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Γαλλίᾳ, καὶ ἰδίᾳ τῶν κατωτέρω τάξεων, τὴν ἐκλυσιν καὶ ἐκτροχιάσιν αὐτῶν, τὰς ὀλεθρίας συνεπειὰς τῆς ἀπασχολήσεως αὐτῶν εἰς ἔργα ἀλλότρια τῆς φύσεως καὶ τοῦ προορισμοῦ αὐτῶν, ἐγκαταλιμπανουσῶν τὰ φίλιτάτα τῶν ἀπροστάτευτα ἐντελῶς, ἢ εἰς χεῖρας ξένων, συνεπειὰ τῆς ἀπομακρύνσεως αὐτῶν ἐκ τῶν οἰκογενειακῶν ἐστιῶν, καὶ ἀνασκευάζων τὰς περὶ ἰσοπολιτείας καὶ ἄλλας ἡμαρτημένας περὶ γυναικῶν θεωρίας ἐπιλέγει:

"Ἐκ τούτου ἐξηγεῖται διὰ τί ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες ἄλλως πως ἐννοοῦμεν τὴν ἀποστολὴν τῶν γυναικῶν. Ἡμεῖς πρεσβεύομεν ὡς ὁ Ξενοφῶν, ὅτι ὁ Θεὸς παρεσκεύασε τὰς μὲν γυναῖκας ἰδίως ἐπὶ τὰ ἐνδον ἔργα καὶ ἐπιμελήματα, τοὺς δὲ ἀνδρας ἐπὶ τὰ ἔξω ἔργα καὶ ἐπιμελήματα· ὅτι ὁ μὲν ἀνὴρ θυραυλῶν φιλοπονεῖ καὶ παράγει, ἡ δὲ γυνὴ οἰκονομεῖ, διαχειρίζεται καὶ ἀποταμιεύει· ὅτι ἡ γυνὴ ἄγαμος μὲν οὔσα, πρέπει, ὅσον ἐνεστι, νὰ ἐμφιλοχωρῇ εἰς τὸν πατρικὸν οἶκον, ἔγγαμος δὲ καὶ μήτηρ νὰ παραφυλάττῃ τὴν κοιτίδα τῶν τέκνων τῆς.,"

(Σούτσου Πλουτ. Β. 232).

Καὶ παρακατιῶν :

"Ἐκ τούτων δῆλον ὅτι τὸ προὔργιαίτερον ζήτημα διὰ τὸ γυναικίον φῶλον δὲν εἶναι τὸ περὶ ἰσοπολιτείας, ἀλλ' ἡ βελτίωσις τῆς καταστάσεως τῶν γυναικῶν καὶ ἡ χρησιμοποίησις τῶν γυναικίων δυνάμεων ἄνευ τῆς ἐκλύσεως τῶν οἰκογενειακῶν δεσμῶν. Τῶν γυναικῶν ἡ κατάστασις ἠθέλε βελτιωθῆ, ἐὰν αὐταὶ κάλλιον ἐξεπαιδεύοντο κλ.,"

Καὶ ὄντως, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐβρήμεν εἰπόντες, διὰ τῆς χριστιανικῆς καὶ ἀληθοῦς παιδεύσεως δύναται ν' ἀνέλθῃ ἡ γυνὴ καὶ καταλάβῃ τὴν προσήκουσαν αὐτῇ θέσιν, διὰ δὲ τῶν

άνωτέρω ρηθέντων μαθημάτων, τῆς οἰκιακῆς οἰκονομίας, τῆς ραπτικῆς καὶ τῶν λοιπῶν γνώσεων τῶν παρομοιωμένων τοῖς ἐν τῷ οἴκῳ πράγμασι θά διατηρήσῃ τὴν τάξιν αὐτοῦ, θά διακυβερνήσῃ τὴν ὑπηρεσίαν, θά καταστήσῃ εὐτυχῆ τὸν σύζυγον καὶ τὰ τέκνα ὡς πρὸς τὴν ἀνατροφὴν των καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ διὰ τῆς ἐν παντὶ ἐν τῷ οἴκῳ παρουσίας καὶ ἐποπτείας αὐτῆς καρποφόρως καὶ πρακτικῶς θά ἀνακουρίσῃ αὐτόν.

Εἶμεθα θαυμασταὶ καὶ λάτρες τῶν μεμετρημένων καὶ φιλελευθέρων χριστιανικῶν παραγγελμάτων ὑπὲρ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν παρακολουθουσῶν αὐτὰ ἐπιστημονικῶν ἀρχῶν, ἀλλ' ἂν πρόκειται νὰ ἴδωμεν κηλιδομένην τὴν ἀγνὴν ἐσθῆτα αὐτῆς ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ τοῖς τριόδοις ὑπὸ τοῦ βετώδους βορβόρου, ἂν πρόκειται νὰ ἴδωμεν τὴν γυναῖκα ἀναλαμβάνουσαν ἀνδρικὰ ἔργα καὶ διαπληκτιζομένην ἐν τῇ ἐκλογικῇ παλαίστρᾳ τότε ἔργον μεγίστης συνέσεως ἐπιπέβληται ἢ σεβαστῇ ὑποθήκῃ τοῦ Ὁμήρου νὰ καταστή παραγγέλμα καὶ εἴπη τῇ γυναικὶ ἢ πολιτεία, ἢ ἐπιστήμη καὶ ἢ ἀλήθεια :

“ Συ δ' ἐς οἶκον ἰούσα τὰ σαυτῆς ἔργα κόμιζε
 μῦθος δ' ἄνδρεςι μελήσει.,,

IV

Καὶ ταῦτα μὲν ἐν ὀλίγοις περὶ τῆς ἐν τῷ Ἐκπαιδευτηρίῳ τούτῳ παιδείσεως καὶ μορφώσεως τῆς ὑπὸ τῶν γονέων ἐμπειστευμένης κόρης, κατὰ ὅμως νὰ ἔλθωμεν καὶ περὶ ἄλλα οὐσιώδη σημεῖα ἀρορώντα συγκεκριμένως καὶ ὑποκειμενικῶς οὕτως εἰπεῖν τὸ « Ὁμήριον ».

Διανύσαντες σὺν Θεῷ τὸ δέκατον πέμπτον ἔτος ἀπὸ τῆς

ιδρύσεως αὐτοῦ δὲν νομίζομεν ἄσκοπον ἐν τῇ ἑορτασίμῳ ταύτῃ ἡμέρᾳ νὰ διαλάβωμεν διὰ βραχέων ἀναμνηστικῶν τινων περὶ τῆς ιδρύσεως αὐτοῦ, περὶ τῆς ἐκπληρώσεως ἢ μὴ τῶν ἐπαγγελιῶν τῶν ιδρυτῶν, περὶ τῶν μέχρι ταῦδε πνευματικῶν αὐτοῦ καρπῶν καὶ περὶ τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τοῦ Ἐκπαιδευτηρίου ἐν γενεῖ, ἐπὶ τῇ εὐφροσύνῳ καὶ παρηγόρῳ βεβαιώτητι ὅτι τῇ ἠθικῇ ἰδίᾳ συνδρομῇ τῶν ἀξιοτίμων καὶ φιλομούσων συμπολιτῶν ἡμῶν ἐντὸς μικροῦ τὰ πάντα θά εὐδοθῶσι καὶ συντελεσθῶσιν.

Ὅτε, τύχη ἀγαθῇ, κατὰ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1881 διὰ λόγους ἀπαραίτητον τοιοῦτον Ἑλληνικὸν Ἐκπαιδευτήριον καταστήσαντας ἰδρύετο τὸ « Ὁμήριον, » οὔτε ἡ οἰκονομικῶς δυσπραγοῦσα Κοινότης ἡμῶν ἠδύνατο νὰ σκεφθῇ, ν' ἀναλάβῃ καὶ πραγματώσῃ τοιοῦτον ἔργον, οὔτε, ὡς ἐν ἄλλαις χώραις καὶ ἐν ἄλλαις ὁμογενέσι κοινότησιν, ἀνεφαίνετο Θεὸς τις ἐκ μηχανῆς, ἔθνικός τις καὶ μέγας εὐεργέτης, ὅπως ἰδίᾳ διαπάνῃ ἀνεγείρῃ παραπλήσιον μέγαρον πρὸς ἐκπαίδευσιν τῆς θηλείας νεότητος, ἀκολουθῶν τὸ ἀγαθὸν καὶ κατ' ἐξοχίην πατριωτικὸν παράδειγμα τῶν ζειμνήστων μεγάλων τοῦ ἔθνους εὐεργετῶν Ἀρσάκη καὶ Ζάππα, τῶν ιδρυσάντων ἀλαχοῦ παραπλήσια Ἐκπαιδευτήρια.

Ἄλλ' οἱ καιροὶ δὲν ἦσαν μενετοὶ· διότι ὅτι ἡμεῖς ἀνωμολογοῦμεν, ἀλλὰ μετὰ πόνου καρδίας ἠδυνατοῦμεν ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν νὰ πράξωμεν, ἄλλοι ξένοι καθ' ἡμῶν ἐπράττον, οὐ μόνον ἐπὶ ὕλικῃ ἀλλὰ τὸ μέγιστον ἐπὶ ἀνυπολόγιστῳ ἠθικῇ καὶ ἔθνικῃ ζημίᾳ ἡμῶν, διοχετεύοντες ἐν τῷ κοινωνικῷ ἡμῶν σώματι ὅτε μὲν ἀναφανδόν, ὅτε δὲ ὑπόυλως ἀρχάς, δοξασίας καὶ νεωτερισμούς, οὓς οὐ μόνον ἡ ἔθνικῇ ἡμῶν συνείδησις, ἀλλὰ καὶ ἡ θεόδοτος ἡμῶν θρησκεία, ἢ ὡς ἄλλη Κιβωτὸς διασώσασα ἐν χαλεπαῖς ἡμέραις ὅτι τίμιον, ἅγιον καὶ ἱερὸν ἐνυπάρχει ἐν τῷ ἡμετέρῳ Γένει, ἀπέ-

στεργεν, απέκρουε και απέσβει. Ἐπρεπε λοιπὸν ν' ανεχώμεθα τὴν τοιοῦτην ἡμῶν ἔθνικὴν και θρησκευτικὴν καταπτωσιν ἐν λήγοντι 19. αἰῶνι; φροῦδοι και ἔωλοι θά ἐκαλούμεθα και ἐπιλήσμονες τῶν πατράων ἡμῶν ἀρετῶν και παραδόσεων, ἂν μὴ διὰ παντὸς τρόπου ἐγένετο, ὑπερ ἐγένετο: Και τί ἐγένετο;

Ἐτι ἰδυνάτει ἡ κοινότης ἡμῶν νὰ πράξῃ και ὅ,τι ἀντιθέτως μόνῃ ἢ χορηγία μεγαθύμου και ζαπλοῦτου τινὸς ἀνδρὸς ἡδύνατο νὰ πράξῃ, καρωρθῶθη χάρις τῇ ἀνωτέρῃ παντὸς ἐπαίνου και ζηλωτῇ πρωτοβουλία τοῦ ἀξ. συμπολίτου ἡμῶν κ. Παύλου Ἀθηνογένους, Προέδρου τοῦ Διοικητικοῦ ἡμῶν Συμβουλίου, οὐ και τὸ ὄνομα ἀπλῶς μνημονεύων φοδοῦμαι μὴ προσκρούσω εἰς τὴν ἐγνωσμένηναυτοῦ μετριοφροσύνην και τῇ κοινῇ συμπράξει και χορηγίᾳ τῶν πρώτων συνιδρυτῶν αὐτοῦ και τῶν κατόπιν προστεθέντων ἐτέρων πέντε τοιοῦτων, ἀπάντων φιλοπροόδων και φιλομοῦσων συμπολιτῶν ἡμῶν, ἐπιφροῆς δέ, πρὸς πραγμάτων και ἐδραΐωσιν τοιοῦτου ἔργου οὐ τῆς τυχοῦσης ἐν τε τῷ τόπῳ και τοῖς πέριξ.

Διὰ τῆς ὑπ' αὐτῶν λοιπὸν συσταθείσης Φιλεκπαιδευτικῆς ἐταιρίας ἰδρύθη ἐκπαιδευτήριον τῆς θηλείας νεότητος κατ' ἀρχὰς μὲν ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἑλληνικὸν Παρθεναγωγεῖον μετ' Οἰκοτροφείου», εἶτα δὲ κατὰ τὸ 1886 μετονομασθὲν «Ὀμήρειον», «εἰς δόξαν τοῦ Μελησιγενοῦς, τοῦ ὑπάτου τῶν ποιητῶν, δι' ὃν «σεμνύνεται ἡ καλὴ πατρίς Σμύρνη.» Και τὸ μὲν πρῶτον Σχολικὸν ἔτος ἐφοίτησαν ἑκατὸν περίπου μαθήτριά εἰς τὰς δύο τάξεις τοῦ Νηπιαγωγείου, εἰς τὰς πέντε τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου και εἰς τὰς δύο πρώτας γυμνασιακὰς και οὕτως τὸ Ἐκπαιδευτήριον ἤρξατο βαῖνον ἐπὶ τὰ πρόσω. Ὅτε δὲ ὁ ἀείμνηστος ἐκ τῶν μετὰ ταῦτα ἰδρυτῶν, ὁ εὐγενὴς τὴν καρδίαν και τὸ φρόνημα, Γεώργιος

Λάτρης ἰατρὸς ἐξεφώνει τὸ πρῶτον κατὰ τὴν 20 Ἰουνίου 1882 τὸν μετὰ τὰς θερινὰς ἐξετάσεις λόγον, λίαν εὐγλωτῶς ὠμίλησε περὶ τῆς ἰδρύσεως και τοῦ σκοποῦ τοῦ ἐκπαιδευτηρίου τούτου, ἐπειτῶν τὰ ἀκόλουθα περὶ τῆς εἰσφοράς τῶν ἰδρυτῶν και διακηρύξας τὸ καθίδρυμα τοῦτο Ἐθνικόν. Οἱ ὡς εἴρηται, δέκα ἰδρυταὶ « μὴ βουλόμενοι νὰ τείνωσι και », πάλιν χεῖρα ἐπαίτιδα εἰς τοὺς πολυειδῶς φορολογουμένους « ὁμογενεῖς πολίτας παρεκατέθεσαν πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν « κεφάλαιον σπουδαῖον ἐπὶ τῷ ὄρῳ μετὰ τὴν πληρωμὴν αὐτοῦ νὰ περιέλθῃ εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν κυριότητα τῆς Ἑλληνικῆς κοινότητος Σμύρνης » ὥστε σφάλουσιν οἱ φρονούντες ὅτι τὸ εὐγενὲς τοῦτο ἐκπαιδευτήριον εἶναι ἰδιωτικόν. Τὸ πνεῦμα δὲ τῶν ἰδρυτῶν κατενόησαν ἀμέσως πολλοὶ τῶν γονέων σπεύσαντες ν' ἀποστείλωσιν ἐν αὐτῷ τὰ « ἑαυτῶν τέκνα.»

Τὴν ἐπαγγελίαν ταύτην ἐπανελαβε και ὁ πολὺκλαυστος συνάδελφος ἐν ἐπαγγέλματι Ἀριστομένης Λάσκαρης, ὁ τότε προῶρος ἀπ' ἡμῶν ἀναρπαγεῖς, ὡς και ὁ συνετὸς και φιλόπνοος ἐν παντὶ ἀξ. συνάδελφος κ. Διονύσιος Μαρκόπουλος και ἄλλοι ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου.

Μετὰ διετὴ δὲ λειτουργίαν οὐ μόνον ἠῤῥησεν ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν, ἀλλὰ συνεπληρώθησαν αἱ γυμνασιακαὶ τάξεις. Ἀρῶν δὲ οὕτω κατηρτίσθη κατὰ τὸ 1884 τέλειον και πληρὲς Γυμνάσιον ἠτήσατο ἢ τὸ Ἐκπαιδευτήριον τοῦτο ἰδρύσασα Φιλεκπαιδευτικὴ ἐταιρεία ἐν Σμύρνῃ παρὰ τοῦ ἀρμοδίου Ὑπουργείου, ὡς ἐρρήθη, ὅπως ἀναγνωρισθῇ, καθὼ Ἐθνικόν (τῶν ἰδιωτικῶν ἐκπαιδευτηρίων μὴ ἀναγνωριζομένων ὑπὸ τοῦ Νόμου) ἰσοβάθμιον τῷ ἐν Ἀθήναις Ἀρσακείῳ, ὅπερ και ἐγένετο και ἐδηλώθη διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3476 τῆς 26 Ἰουλίου 1885 ἐπισήμου ὑπουργικοῦ ἐγγράφου, δι' οὗ ἀνεκηρύχθη ἰσοβάθμιον τῷ ἐν Ἀθήναις Ἀρσακείῳ Διδασκα-

λεία, χορηγηθεισών αὐτῶ ἀπασῶν τῶν προνομίων «ὅπως τὰ ἐκδιδόμενα ἐνδεικτικά καὶ ἀπολυτήρια ἔχωσι τὴν αὐτὴν ἰσχὺν, ἣν καὶ τὰ τοῦ Ἀρσακείου.»

Κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1885—86 καταρτισθέντος τοῦ ἀπαιτουμένου πυρῆνος ἐκ τῆς Δ'. Γυμνασιακῆς τάξεως συνέστη τὸ Διδασκαλεῖον ἐκ δέκα μαθητῶν, καὶ οὕτω τὸ «Ὀμηρεῖον» ἐντὸς πενταετίας ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς του συνεπλήρωσε τὸ πρόγραμμά του, καταρτισθὲν πλήρες ἀνώτατον Ἑπαιδευτήριον μετ' οἰκοτροφείου, ἐκ παραλλήλου βαινὸν καὶ πρὸς τὰ ἄλλα τοιαῦτα ἐν ταῖς πρωτευούσαις Κωνσταντινουπόλει καὶ Ἀθήναις, Ζάππειον, Παλλάδα, Ἀρσάκειον.

Ἄλλ' ἐνταῦθα χωρὶς νὰ νομισθε ὅτι θὰ καταχρησθῶ τῆς ὑμετέρας ὑπομονῆς, ἐπιτρέψατέ μοι, Φιλόμουσος Ὀμηγυρις, νὰ ἐνδιατρίψω εἰς τὸ ὅσον σκόπιον, τόσον καὶ φαινὸν σημεῖον τοῦ βραχυχρονίου βίου τοῦ «Ὀμηρείου».

Κατὰ τὴν 1 Νοεμβρίου τοῦ 1886 περὶ τὴν τετάρτην ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον τοῦ Σαββάτου πρὸς τὴν Κυριακὴν, ἐνῶ αἱ μαθήτρια τοῦ «Ὀμηρείου» ἀμερίμνωσ ὑπνωττον, κοτακλιθεῖσαι μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι ὁ Θεὸς θέλει διαφυλάξῃ αὐτάς, ὅπως τὴν ἐπομένην ἀντὶ τῶν αἰθουσῶν τῆς παραδόσεως μεταβῶσι καὶ προσευχηθῶσιν ἐν τῷ Ναῶ καὶ ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, ἐνῶ μόνον ἄγρυπνον τὸ ὄμμα τοῦ παντεπόπτου Θεοῦ ἴστατο ἀνωθεν τοῦ «Ὀμηρείου» καὶ τὰ πάντα πέριξ ἐν τῷ σκότει ἐσίγων καὶ ὑπνωττον, αἴρνης συνεταράχῃ ἢ μακιρία ἐκείνη ἰσυχία πυρκαϊὰ ἐξερράγη ἐν τῇ ὀρορῇ τοῦ Καταστήματος καὶ τὸ παν ἐν αὐτῶ ἀνάστατον κατεστίχασα ἀπετέρρωσε πᾶσαν τὴν πρὸς δυσμὰς γνωστὴν οἰκοδομίην, ἣτις ἐχρησίμευεν εἰς κοιτῶνας καὶ παραδόσεις!

Οὔτε θέλω, οὔτε δύναμαι νὰ εἰσέλθω εἰς λεπτομερείας καὶ περιγραμὰς τοῦ θλιβεροῦ ἐκείνου καὶ σπαραξικαρδίου δράματος τῆς ἀπογῆδος ἐκείνης νυκτὸς, ἀλλὰ θέλω πε-

ριορισθῆ εἰς τὰ ἐκ ταύτης ἐπελθόντα ἀξιοσημεῖωτα περιστατικά καὶ ἀποτελέσματα. Ἡ ἀξ. Διευθύντρια τοῦ «Ὀμηρείου» κ. Ἐλ. Λουίζου ὀπλισθεῖσα ἐν τῷ ἐσχάτῳ ἐκείνῳ κινδύνῳ μὲ ψυχραιμίαν καὶ σύνεσιν γενναίου πλοιάρχου πρὸς ἀντιμετώπισιν καὶ περιφρόνησιν αὐτοῦ ἔσωσε διὰ τῶν ἐπικαίρων αὐτῆς προσταγμάτων καὶ ἐκ τῶν παραχρήμα ληφθέντων μέτρων ἅπαν τὸ πολῦτιμον αὐτῆς πλῆρωμα, ἀνευ οὐδενὸς ἀπευκταίου καὶ ἐμφανισθεῖσα ὡς κρατερόφυχος ναυαγὸς πρὸ τῶν προισταμένων ἰδυνήθη νὰ εἴπῃ «ὡς δεδώκατέ μοι ἐφύλαξα καὶ οὐδεμία ἀπώλετο.,!»

Καὶ τὸ μὲν ὄνομα τοῦ Ὑψίστου ἔστω εὐλογημένον διὰ τὴν διάσωσιν τόσων ἀθῶν ὑπάρξεω, ὅσοι δὲ φθόνῳ, ἢ κακίᾳ, ἢ συμφέροντι, μισθαρνοῦντες, ἢ οἰφθήτην λόγῳ ἄλλῳ ἤγνυσαν τὰδε θὰ δώσωσι δίκην ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ!

Γενικὴ συμπάθεια, γενικὴ συγκίνησις, γενικὸς οἶκτος καὶ ἐνδιαφέρον ἐξεδηλώθη ἐν τῇ πόλει, τὸ δὲ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Ὀμηρείου συνελθὸν ὑπερεπληρώθη νέων δυνάμεων, νέου σθένους καὶ νέων γενναίων ἀποράσεων, ἀντὶ δὲ λειποψυχίας καὶ ἀπογοητεύσεως, ὡς τις θὰ ἤθελε νομίσει, βλέπον στιγμιαίως καταστρεφόμενον τὸ ἔργον του ἀντιμετώπισεν εὐθαρσῶς καὶ ὑπερηφάνως τὰς περιστάσεις, ἀπεράσισαν πάριμτα νὰ συνεχίσῃ τὰ μαθήματα καὶ διὲν ἐντὸς τῆς ἐβδομάδος ἐν παρακειμένῃ οἰκίᾳ καὶ νὰ ἰδρῶσῃ ὅσον τάχος μεγαλοπρεπέστατον μέγαρον ἄξιον τῶν ἀναγκῶν τοῦ τόπου, τῶν περιστάσεων καὶ τοῦ σκοποῦ.

Οὕτω τὰ φιλόμουσα καὶ προοδευτικὰ μέλη τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς ἐταιρίας, οἱ ἰδρυταὶ τοῦ «Ὀμηρείου», ὧν τοῦ θανάτου τὸ ἀπηνὲς δρέπανον ἐν αὐτῇ τῇ δεκαπενταετίᾳ κατὰ μέγιστον μέρος δὲν ἔρεισθη, ἀπέδειξαν ἐν ταῖς δυστυχίαις καὶ ταῖς συμφοραῖς τὴν ἐαυτῶν ἀρετὴν, ἀπέδειξαν ὅτι ἡ ἀποτέρρωσις ὀλίγων τοίχων καὶ σανίδων δὲν ἐξαφανίζει

αποφάσεις τεθεμελιωμένας ἐπὶ πατριωτικῶν καὶ ἐθνικῶν σκέψεων, ἀλλὰ τούναντίον διὰ τῆς ἀγάπης, συμπνοίας, ὁμοπροσύνης, συγκατατίσεως ἰδεῶν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ θυσιῶν ἀναστηλώνει ἐκ βάρων μεγαλοπρεπέστατα μέγαμα τῶν Μουσῶν, οἷα πρόκεινται, ὅπως ἔνδον μὲν ἐπιτελεῖται τὸ θεῖον ἔργον τῆς προκοπῆς τοῦ ἡμετέρου Γένους, ἔξωθεν δὲ ἐμπνέεται ὑπὲρ ἡμῶν ὁ σεβασμὸς τῶν ξένων· διότι ὅταν θέλωμεν νὰ εἶμεθα σεβαστοὶ καὶ ἀξιοπρεπεῖς διὰ τῶν ἔργων πρέπει νὰ ἐπιδεικνυώμεθα τοιοῦτοι καὶ οὐχὶ νὰ ἐπιτρέπωμεν εἰς τοὺς ὀλίγους ἐν τοῖς καφενείοις, ἢ σκιμαφείοις, ἢ ἐν ἄλλαις συναθροίσεσι καθημένους, ὡς ἐν τῇ ἐποχῇ τῆς καταπτώσεως, μὴ ζηλοῦντας τοὺς ἐν ἀγαθοῖς ἔργοις πρωτεύοντας, ἀλλ' ὑβρίζοντας καὶ διαδιδοντας πᾶν ἄστοχον, ἀνόητον, ἀνάληθες, φθόνῳ ἢ ἔστιν ὅτε καὶ συμπερόντι κινούμενοι καὶ δὴ συγκεκριμένως σὺν τοῖς ἄλλοις ὅτι σκοπὸς τῶν ἰδρυσάντων τὸ «Ὀμήρειον» ἴην χρηματολογικὸς, ἴην ἢ ἐκμετάλλευσις τῶν γραμμάτων ὑπὸ ἐμπορικῆν ἔποψιν, ἐν ἄλλαις λέξεσιν ὅτι ἢ σεπτὴ χορεία τῶν ἰδρυτῶν ὁ Π. Ὀμῆρος, ὁ Ἰ. Μαρτσέλλας, ὁ Ἰ. Ψιακῆς, ὁ Κ. Λαμπρινουδῆς, ὁ Θ. Ἰωαννίδης, ὁ Δ. Φωτιάδης, ὁ Γ. Λάτρης, ὁ Σ. Καρακούσης, ὁ Ἀ. Ψαρρας, ὁ Ἰ. Μισθός, ὁ Α. Λάσκαρης, ἵνα μὴ ναρῆρωμεν τὰ ὀνόματα τῶν ἐπιζώντων συνεταιρισθῆσαν καὶ ἰδρυσαν τὸ «Ὀμήρειον» χάριν κερδοσκοπίας; Τίνες λέγομεν νὰ ἐκμεταλλευθῶσιν; Αὐτοὶ οἱ δι' ἀτρύτων πόνων καὶ μόχθων, οἱ διὰ μεγίστων ἰθικῶν καὶ ὑλικῶν θυσιῶν πρωτοφανῶς ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν γραμμάτων ἡμῶν ἰδρυσάντες τὸ «Ὀμήρειον», οἱ διακηρύξαντες αὐτὸ Ἐθνικὸν καθίδρυμα καὶ οἱ ἐνδυναμωθέντες μόνον ἐξ ἐθνικῆς ὑπαγορευσεως καὶ πατριωτικῆς ἀνάγκης· αὐτοὶ οἱ δωρήσαντες τὴν λόγῳ κεφαλαίου καταβολὴν τῶν σχεδὸν ἅμα τῇ ἰδρύσει τοῦ «Ὀμηρείου», αὐτοὶ οἱ διατρέψαντες ἐπὶ τούταις ἀγαθαῖς καὶ ἐ-

παινεταῖς κοινοτικαῖς πράξεσι, ὧν ἐνίων τὰ ὀνόματα καὶ ὡς μεγάλων εὐεργετῶν τῆς κοινότητος ἡμῶν ἀναγράφονται· αὐτοὶ λέγομεν ἐχαρακτηρίσθησαν κερδοσκόποι ἐπὶ τῶν ἱερωτάτων καὶ τιμιωτάτων! Ἄλλὰ οἱ τὰ τοιαῦτα σπερμολογήσαντες ἔκρινον, πλὴν τῶν ἐκ συμφέροντος, ἐκ τῶν ἐστερημένων αὐτῶν καρδιῶν παντὸς ὑψηλοῦ φρονήματος καὶ συναισθήματος καὶ δὲν ἰδύναντο νὰ φαντασθῶσιν ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξωσιν ἄνδρες φιλόμουσοι, φιλοπόλιδες καὶ φιλοπάτριδες, θυσιάζοντες οὐ μόνον τὸ χρῆμα, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀνάπαυσιν αὐτῶν, ὑπὲρ ἱερας καὶ ἐθνικῆς ἰδέας, ὑπὲρ προαγωγῆς καὶ προκοπῆς τοῦ ἡμετέρου Γένους, ὅπερ κινδυνεῖ νὰ ὑποστῇ πανωλεθρίαν ἂν δὲν προλάβῃ νὰ ἰδρύσῃ τοιαῦτα ἐθνικὰ προπύργια καὶ προχώματα, ὅπως οὐ μόνον ἀμυνθῇ, ἀλλὰ καὶ ἀντεπεξέλθῃ εἰς τὴν εὐγενῆ σταδιοδρομίαν τῆς προόδου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τῶν ἄλλων ἐθνῶν. Ἄλλὰ περὶ τῶν ἀνωτέρω κακοβούλων καὶ ἐμπαθῶν, εἴτε ταπεινῶν καὶ ἀσημάντων τὸ φρόνημα ὁμολογῶ ὅτι ἴσως δὲν ἔπρεπεν ἐνταῦθα οὐδὲ μνεῖα κἂν νὰ γείνη, ἀλλ' ἢ μὲν διαβολή, ὡς θανάσιμον ἀμάρτημα διὰ τῆς ἐπιδείξεως τῶν ἀγαθῶν ἔργων καὶ ἐναρέτων ἀναμφισβητήτως πράξεων δεῖν νὰ πατάσσηται καὶ κατασυντρίβηται, ἢ δὲ κουφότης καὶ ἐλαφρότης νὰ διασκεδάζηται καὶ ἐξαφρανίζηται ὁμοῦ μὲ τὰς πνοὰς ταῦ ἀνέμου, ἵνα μὴ οἱ καλοὶ καὶ ζηλωταὶ ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἀποθαρρύνωνται καὶ ἀπογοιτεῦνται καὶ ἐπέρχηται μοιραῖως ἐν τῷ κοινωνικῷ σώματι, ὁ μαρασμὸς καὶ ἡ ἀποσύνθεσις!

Ὑπὸ τῶν, ὡς εἴρηται, λοιπῶν ἐναρέτων καὶ ἀρίστων ἀρχῶν ἐμποροῦμενοι οἱ ἑταῖροι τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς ἐταιρίας εὗρον τὰ μέσα καὶ συνεκέντρωσαν σπουδαῖον χρηματικὸν ποσόν, ληφθὲν ὡς δάνειον, περὶ τὰς ἐπτὰ χιλιάδας λίρας ἐπὶ τόκῳ 5 % πρὸς ἀγορὰν οἰκοπέδων τινῶν καὶ ἀνοικοδόμησιν τοῦ ἤδη ὑπάρχοντος, καθ' ἅπαντας τοὺς κα-

νόνας τῆς ὑγιεινῆς, τοῦ καταλλήλου φωτισμοῦ τῶν παραδόσεων καὶ ἱκανοποιήσεως τῶν πολυειδῶν αὐτοῦ ἀναγκῶν λαμπροῦ Καταστήματος.

Εὐτυχῶς τὸ προαναφερθὲν δάνειον τῶν ἑπτὰ χιλιάδων λφῶν ἠλαττώθη κατὰ τοσοῦτον, ὥστε σήμερον ἡ Φιλεκπαιδευτικὴ ἑταιρία ὀφείλει ἐκ τοῦ ποσοῦ τούτου δύο καὶ ἡμίσειαν μόνον χιλιάδας λίρας· τὸ δὲ εὐχάριστον τοῦτο ἀποτελεσμα ὀφείλεται οὐ μόνον εἰς τὴν ἔμψυκα καὶ λελογισμένην ἐσωτερικὴν διοίκησιν τῶν οικονομικῶν, καίτοι τὸ συμβούλιον οὐδεμίαν πώποτε ἐρείσθη δαπάνης, ἐπ' ἃ δεῖ πρὸς τὸ καλῶς ἐννοοῦμενον συμφέρον τῶν τε διδασκόντων καὶ διδασκομένων, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν ἐπαινετὸν ζῆλον τῶν κατὰ καιροῦ διαχειρισθέντων τὸ Ταμεῖον καὶ ἰδίᾳ τῶν ἀξιοτίμων καὶ φιλοπόνων συναδέλφων κ. κ. Φωκίωνος Βουτσινᾶ καὶ Ἐκτορος Κωσσαντέλη. Ἄλλ' ἕνεκα τῆς, ὡς εἴρηται, ὀφειλῆς τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον δὲν ἠδυνήθη μέχρι σήμερον νὰ ἐπιτελέσῃ τὴν ἑτέραν ἐπαγγελίαν καὶ ὑπόσχεσιν αὐτοῦ περὶ τῆς προσλήψεως, ὡς ὑποτρόφων, πτωχῶν κορῶν προωρισμένων διὰ τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα καὶ ὑποδεικνυομένων ὑπὸ τῶν διαφόρων ὁμογενῶν κοινοτήτων ἐκ τε τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ τῶν νήσων. Ἡ Διοίκησις τοῦ Ἐκπαιδευτηρίου ὀφείλει νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψει τὰς συνολογηθείσας ὑποχρεώσεις, καθότι οἱ δανείσαντες, ὡς ἀνωτέρω εἶπομεν, σπουδαῖα χρηματικὰ ποσὰ ἀνευ τῆς ἐλαχίστης ἀσφαλείας ἀπέβλεψαν πρωτίστως μὲν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἐπιδιωκομένου ἀγαθοεργοῦ σκοποῦ, ἀλλ' ἔσχον καὶ τὴν πεποίθησιν ὅτι τ' ἀπαρτίζοντα τὴν Φιλεκπαιδευτικὴν ἑταιρίαν πρόσωπα δὲν θὰ παρέβαινον τὰ συμπεφωνημένα, οὐδὲ θὰ διέθετον ἄλλως τὰ περισσεύματα πρὸ τῆς τῶν χρεῶν ἀποτίσεως. Ἐὰν δὲ συνέβαινε τὸ ἐναντίον, θὰ ἐδικαιοῦντο νὰ διατυπώσωσι παράπονα βλέποντες τὴν ἀγα-

θοεργίαν ἐκτεινομένην διὰ τῶν ἑαυτῶν χρημάτων καὶ ἀνευ τῆς ἑαυτῶν συγκαταθέσεως.

Ἐν τούτοις περιττὸν νομίζομεν νὰ ἐπαναλάβωμεν ἐνταῦθα ὅτι ἅμα ὡς ἐξοφληθῶσι τ' ἀνωτέρω δάνεια τῶν δύο καὶ ἡμισείας περίπου χιλιάδων λφῶν πρῶτον τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον θέλει προσκαλέσῃ τὰς κοινότητας πρὸς τὸν εἰρημένον σκοπὸν. Ἐν τούτοις ὅμως τὸ ἡμέτερον Συμβούλιον φλεγόμενον ὑπὸ τοῦ πόθου τοῦ νὰ καταστῇ εὐεργετικὸν καὶ χρήσιμον κατὰ τὸ μέτρον τῶν ἑαυτοῦ δυνάμεων καὶ ἰδίως ἐπέβη ἀρωγὸν εἰς τὰς κόρας ἐκείνας, αἵτινες εἶναι προωρισμέναι διὰ τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα, ἀπεράσισε κατὰ τὸ 1889 ὅπως, ὡς μαθήτρια ἑξωτερικαὶ φοιτήσιν εἰς τὸ Διδασκαλεῖον δωρεὰν ἀπόφοιτοι τῶν κοινοτικῶν ἐκπαιδευτηρίων καὶ ἔκτοτε μέχρι σήμερον ἐφοίτησαν, ἰδίᾳ μαθήτρια ἀπολυθεῖσαι ἐκ τοῦ Κεντρικοῦ Παρθεναγωγείου, ἐν ὄλφ 35, αἵτινες καὶ ἠξιώθησαν τοῦ διδασκαλικοῦ αὐτῶν πτυχίου.

Κατὰ δὲ τὸν δεκαπενταετῆ βίον τοῦ «Ὀμηρείου» ἐνεγράφησαν καὶ ἐφοίτησαν ἐν ὄλφ μαθήτρια 2,600 ἦτοι:

Οικόσιτοι 450.

Ἡμιοκόσιτοι 300.

Ἐξωτερικαὶ 1850.

Ἀπεφοίτησαν δὲ ἐκ τῆς Δ' Γυμνασιακῆς τάξεως 150.

Ἐκ τοῦ Διδασκαλείου 120.

Τὸ ἔργον λοιπὸν πρόκειται πλῆρες καὶ τετελεσμένον, ἀναφορικῶς τῆς τελείας ὀργανώσεως, τοῦ καταρτισμοῦ τοῦ προγράμματος, τῆς κανονικῆς καὶ ἀπροσκόπτου λειτουργίας τοῦ Ἐκπαιδευτηρίου, τῆς ἐξαιρετικῆς διαίτης καὶ τροφῆς τῶν οἰκοσίων ἐν τῷ εὐαέρῳ καὶ περιλάμπρῳ τούτῳ Καθιδρύματι, πρὸς δὲ τῆς ἐκλογῆς καὶ εἰδικότητος δεδοκιμασμένων διευθυνουσῶν καὶ τῶν διδασκόντων ἐν γένει προσώπων,

περί ὧν πλειστάκις ἐδόθη ἀφορμή, ὅπως καὶ δημοσίᾳ, ὡς νῦν πράττομεν, ἀπονεμηθῆ ὁ δίκαιος ἔπαινος πρὸς τὴν εὐ-
 ὄρκως καὶ πεφωτισμένως ἐκπληροῦσαν τὸ ἑαυτῆς καθήκον
 ἀξιώτιμον Διευθύντριαν κ. Ἑλένην Λουΐζου, πρὸς τὴν ὀτρη-
 ρὸν καὶ ἀκάματον ἀξιώτιμον Ὑποδιευθύντριαν κ. Εὐάδην
 Σαφικάκη καὶ πρὸς τὸν ἐντιμον Σύλλογον τῶν καθηγητῶν
 καὶ διδασκαλιστῶν ἢ δὲ πόλις ἡμῶν δικαίως, ζηλωτῶς
 καὶ πατριωτικῶς δύναται νὰ ἐγκωχᾶται ὅτι εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ
 ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου
 δοθεῖσαν πνευματικὴν ὄθισιν δὲν ἔμεινεν ἀδρανῆς καὶ ἀ-
 μέτοχος, οὐδὲ καθυστέρησεν, ἀλλ' ἠγωνίσατο ἐν τε τῷ «Ὀ-
 μηρεῖῳ» ὑπ' οἷον ἐξέθημεν τύπον καὶ ἐν τῷ ἄλλῳ περιβόλῳ
 τῶν Μουσῶν, ἐν τῷ Κεντρικῷ Παρθεναγωγείῳ, τὸν καλὸν
 τῆς πνευματικῆς τοῦ Ἔθνους ἡμῶν ἀναπτύξεως ἀγῶνα ὑ-
 πὲρ τοῦ γυναικείου φύλου, ἐκπληροῦσα οὕτω καὶ τοὺς πό-
 θους τοῦ φιλολάου καὶ φιλομούσου Ἐνακτος, τῆς Α. Μεγα-
 λεώτητος τοῦ Σουλτάνου Ἀπτούλ Χαμίτ Χάν, τοῦ μερι-
 μνῶντος ὑπὲρ τῆς προόδου καὶ ἀναπτύξεως ἀπασῶν τῶν
 ὑπὸ τὸ κραταιὸν Αὐτοῦ σκῆπτρον ἐθνικοτήτων.

Τελευτῶντες τὸν λόγον ἐνταῦθα δὲν δυνάμεθα νὰ παρί-
 δωμεν τὴν μέχρι τοῦδε χορηγηθεῖσαν τῷ «Ὀμηρεῖῳ» ἱθι-
 κὴν συνδρομὴν ἐκ τε τῶν συμπολιτῶν ἡμῶν καὶ τῶν πέριξ
 ὁμογενῶν, συνεπιὰ τοῦ κατανοηθέντος ἱεροῦ καὶ ἐθνικοῦ
 αὐτοῦ σκοποῦ καὶ διατελοῦμεν οὐ μόνον εὐχνάμενες ἀλλὰ
 καὶ εὐέλπιδες ὅτι καλῆτερον καὶ βαθύτερον βέλουσι μελετη-
 θῆ καὶ ἐκτιμηθῆ τὰ πράγματα ἐν τε τῷ παρόντι καὶ ἐν τῷ
 μέλλοντι χρόνῳ πρὸς ἐντελεστάτην μάλιστα ἐκπλήρωσιν
 καὶ ἐπέκτασιν τοῦ ὡς ἀνωτέρω ἐκτεθέντος, ἐπιδιωκομένου
 καὶ προδιαγραφέντος, ὑπὸ τῶν ἰδρυτῶν ὑψηλοῦ σκοποῦ. Μὴ
 λησμονῶμεν ποτὲ ὅτι τὰ μεγάλα ἔργα ἐκ τῶν μικρῶν γί-
 νονται. Μὴ λησμονῶμεν ὅτι τοῦ ἡμετέρου Γένους ἐν τοῖς

πλείστοις κέντροις διατελοῦντος ἐν τῷ μέσῳ τούτων σκο-
 πέλων καὶ ἀπορρώγων βράχων, ἐν τῷ μέσῳ τούτων ἀν-
 τορθοδόξων δοξασιῶν καὶ ἀνθελληνικῶν φρονημάτων,
 ἐν τῷ μέσῳ τούτων πολεμίων ἀποπειρωμένων ἐν εὐα-
 λώτῳ ὡς ἐκ τῆς ἀμαθείας ἐδάφει νὰ ὑπερφαλαγγίσω-
 σιν ἡμᾶς καὶ νὰ καταστρατηγήσωσι τὰ δίκαια ἡμῶν καὶ
 συνεπῶς ὅτι εἶναι καιρὸς πλέον καὶ ἐπείγουσα ἀνάγκη νὰ
 διατελώμεν ἐν διηγκεῖ ἀγρυπνία, ὡς ἄλλοτε οἱ Ῥωμαῖοι
 ὑπὸ τὸ ἀγρυπνον φῶς τοῦ Παλατινοῦ λόφου. Εἶναι καιρὸς
 λέγομεν, καὶ ἔργον ὑψίστης ἐθνικῆς συνέσεως νὰ κατανο-
 ηθῆ τί οἱ ἄλλοι περὶ ἡμῶν καὶ καθ' ἡμῶν βουλευόνται καὶ
 ὡς τάχος νὰ ἐξεγερθῆ τὸ φιλότιμον, τὸ πατριωτικὸν καὶ θρη-
 σκευτικὸν ἡμῶν φρόνημα καὶ ἐκδηλωθῆ τοῦτο, οὐχὶ διὰ τῶν
 κενῶν λόγων, ἀλλὰ διὰ τῶν ἀγαθῶν καὶ πρακτικῶν ἔρ-
 γων, διὰ τῶν ἐναρέτων καὶ πατριωτικῶν πράξεων, ὧν προ-
 τίστη τυγχάνει ἢ ἐν εὐσεβείᾳ, ἢ ἐν χρηστοῖς καὶ ἐλληνοπρε-
 πέσιν ἡβασιν μὲρρωσις τῆς γυναικός, ὅπως κατωστῆ αὐτὴ
 καλὴ θυγάτηρ, τιμὴ σύζυγος, ἐνάρετος μήτηρ, ἐπ' ἀγαθῶν
 καὶ σωτηρίᾳ τῆς ἐκτρεφομένης καὶ ἐκτραφησομένης νέας
 γενεᾶς, πρὸς ἣν ὀρεῖλομεν νὰ μεταδώσωμεν ἀλώβητον, καὶ
 αὐτὴ πάλιν εἰς τὰς κατόπιν ἐπιγιγνομένας, τὸ ἀμυντικὸν
 καὶ φιλειρηνικὸν σύνθημα :

«Εἰς οἰωνὸς ἄριστος ἀμύνεσθαι περὶ πατρῶων!»

